

“Jitahidi kujionyesha kuwa umekubaliwa na Mungu, mtenda kazi asiye na sababu ya kutahayari, ukitumia kwa halali neno la kweli.” 2 Timotheo 2:15

Kufanya Wanafunzi 1 - Kudumu Katika Neno Lake

SOMO LA 5 - MAISHA YA KRISTO

“Iweni na nia iyo hiyo ndani yenu ambayo ilikuwamo pia ndani ya Kristo Yesu; ambaye yeye mwanzo alikuwa yuna namna ya Mungu, naye hakuona kule kuwa sawa na Mungu kuwa ni kitu cha kushikamana nacho; bali alijifanya kuwa hana utukufu, akatwaa namna ya mtumwa, akawa ana mfano wa wanadamu; tena ... alijinyenyekeza akawa mtii hata mauti, naam, mauti ya msalaba. Kwa hiyo tena Mungu alimwadhimisha mno, akamkirimia Jina lile lipitalo kila jina; ili kwa jina la Yesu kila goti lipigwe, la vitu vya mbinguni, na vya duniani, na vya chini ya nchi; na kila ulimi ukiri ya kuwa yesu kristo ni bwana, kwa utukufu wa Mungu Baba.” Wafilipi 2:5-11

Maisha ya Yesu hayakuanza wakati alipozaliwa kama binadamu huko Bethlehemu. Yesu alikuwepo kabla ya uumbaji na atakuwepo milele. Hana mwanzo. Mungu Baba hakumzaa Yesu. Kuwa kwake Mwana wa Mungu si kwa msingi wa kuzaliwa ... bali kwa msingi wa nafasi aliyopewa. Hakuna wakati ambapo Yesu hakuwepo. Alikuwa Muumba katika Mwanzo 1 na 2. Katika historia ya Agano la Kale, alijitokeza kama Malaika wa Bwana. Aliiokoa na kuilinda Israeli. Alizaliwa kama binadamu huko Bethlehemu ... aliishi Misri kwa muda mfupi kama mtoto mdogo ... kisha akahamia Nazareti katika Galilaya. Aliishi huko na familia yake, akisafiri nao kila mwaka kwenda Yerusalemu kwa Pasaka.

Akiwa na takriban miaka 30 Yesu alianza huduma yake ... katika maeneo manne ya kijografia. Yohana Mbatizaji alimbatiza katika mto Jordani. Kisha Roho akamwongoza kwenda jangwani ili akajaribiwe na Shetani kwa muda wa siku 40. Katika miezi ya kwanza, Yesu alihudumu katika eneo la **Uyahudi na Galilaya**. Huko alikutana na wanafunzi wake wa kwanza ... alifanya muujiza wake wa kwanza ... na akatakasaka hekalu kwa mara ya kwanza. Umaarufu wa Yesu uliongezeka wakati wa huduma yake **Galilaya**. . . lakini upinzani na uhasama pia uliongezeka. Alifundisha, alifanya miujiza, na kuponya. Alichagua na akaanza kuhudumu pamoja na wanafunzi wake. Huduma yake ilipanuka hadi katika maeneo ya **kaskazini na mashariki mwa Galilaya** ambako sura yake iligeuzwa kwenye Mlima Hermoni. Katika miezi ya mwisho, kitovu cha huduma ya Yesu kilikuwa katika eneo la **Uyahudi na Perea**.

Kuingia kwa Ushindi Yerusalemu kuliashiria mwanzo wa wiki ya msalaba na kulitangaza kwamba Yesu ni Mfalme wa Wayahudi. Jumatatu na Jumanne zilikuwa sikukuu za umma. Alitakasa hekalu, akaulaani mtini usiozaa, akawashutumu Waandishi na Mafarisayo, na kutabiri kuhusu kurudi kwake. Baadaye wiki hiyo alishinda siku moja peke yake na wanafunzi wake. Aliosha miguu yao kabla ya Mlo wa Mwisho, akawafundisha, na kuwaombea. Yesu alikwenda kusali katika bustani ya Gethsemane. Alikamatwa huko. Baada ya kesi tatu mbele ya Wayahudi na tatu mbele ya Warumi, alihukumiwa kusulubishwa. Alisulubishwa msalabani. Alikufa na akazikwa katika kaburi la kuazima. Alifufuka kutoka kwa wafu siku ya tatu. Kwa siku arobaini baada ya kufufuka kwake, Yesu alijitokeza mara kumi au zaidi. . . kwa wanawake, kwa wanafunzi wake, na kwa wafuasi wake. Alipaa Mbinguni ambako anatumia sasa tunaposubiri kurudi kwake.

UNABII ULIOTIMIA

Yesu alisema, “*Lazima yatimizwe yote niliyoandikiwa katika Torati ya Musa, na katika Manabii na Zaburi,*” Luka 24:44. Linganisha tabiri na timizo zifuatazo. Ni jambo la kushangaza kulinganisha usulubisho kama ulivyotabiriwa katika Zaburi 22 na kutimizwa katika Mathayo 27. *Sheria* inarejelea vitabu vitano vya kwanza vya Biblia ... pia huitwa Torati au Pentateuki.

22 kati ya Zaidi ya Unabii 300	Agano la Kale	Agano Jipya
1. Kuzaliwa na bikira	Isaya 7:14	Mathayo 1:18-25
2. Uzao wa Abrahamu	Mwanzo 22:18	Mathayo 1:1
3. Mwana wa Isaka	Mwanzo 21:12	Luka 3:34
4. Kabila la Yuda	Mwanzo 49:10	Luka 3:33
5. Ukoo wa Yese	Isaya 11:1	Luka 3:32
6. Nyumba ya Daudi	Yeremia 23:5	Luka 3:31
7. Atazaliwa Bethlehemu	Mika 5:2	Mathayo 2:1
8. Ataitwa Imanueli	Isaya 7:14	Mathayo 1:23
9. Atatanguliwa na mjumbe	Isaya 40:3	Mathayo 3:1-2
10. Atafanya miujiza	Isaya 35:5-6	Mathayo 9:35
11. Atafundisha akitumia mifano	Zaburi 78:2	Mathayo 13:34
12. Kuingia kwa Ushindi	Zekaria 9:9	Luka 19:35-37
13. Atasalitiwa na rafiki	Zaburi 41:9	Mathayo 10:4
14. Vipande 30 vya fedha	Zekaria 11:12	Mathayo 26:15
15. Ataachwa na Wanafunzi wake	Zekaria 13:7	Marko 14:40
16. Atanyamaza mbele ya washtaki wake	Isaya 53:7	Mathayo 27:12
17. Atasulubiwa	Zaburi 22:16	Luka 23:33
18. Atahesabiwa pamoja wako saji	Isaya 53:12	Mathayo 27:38
19. Mavazi	Zaburi 22:18	Yohana 19:23-24
20. Hakuna mifupa iliyovunjika	Zaburi 34:20	Yohana 19:33
21. Katika Kaburi la Tajiri	Isaya 53:9	Mathayo 27:57-60

INJILI NNE . . . KUMBUKUMBU NNE ZA KIHISTORIA

Injili nne zinatupa masimulizi manne ya maisha ya Yesu Kristo. Kila mwandishi, akiongozwa na Roho wa Mungu, alitoa rekodi na taswira ya maisha ya Yesu . . . zikitupatia ufahamu tofauti kulingana na asili tofauti za waandishi, haiba, wasikilizaji wa asili na msisitizo.

Injili *sinoptiki* [masimulizi yanayofanana ya Mathayo, Marko, na Luka] zinazungumzia matukio mengi yanayofanana. Yohana aliandika habari zaidi ambazo ziko kwenye simulizi lake pekee ... ni simulizi lenye upekee wa 90%. Yohana alisisitiza uungu wa Kristo zaidi ya walivyofanya wengine ... na katika Injili yake alitaja *kumwamini* Yesu jumla ya mara 98. *Luka* ndio Injili pekee inayosema kwamba inasimulia matukio kama yalivyofuatana katika wakati, Luka 1:3.

Injili nne zinaeleza karibu nusu ya Agano Jipya. Ndani ya Injili zenyewe, theluthi moja ya Maandiko yanazungumzia wiki saba kutoka Kuingia kwa Ushindi hadi Kupaa kwa Yesu.

Watu wanne . . . aliyekuwa mtoza kodi Mathayo, kijana Marko, tabibu wa Mataifa Luka, na mvuvi Yohana . . . walitupa kumbukumbu ya Mungu ya maisha ya Yesu duniani na kifo chake.

	Mathayo	Marko	Luka	Yohana
Mwandishi	Mtoza kodi na Mwanafunzi	Kijana	Tabibu wa Mataifa	Mvuvi na Mwanafunzi
Tarehe	Miaka ya 60 BK	Miaka ya 50 BK	60 BK	85-90 BK
Wasomaji	Wayahudi	Warumi	Wagiriki	Watu wote
Msisitizo	Masihi Aliyetabiriwa	Vitendo na Miujiza	Rekodi ya kihistoria	Amini [mara 98]
Yesu kama	Mfalme wa Wayahudi	Mtumishi wa wa Mungu	Mwana wa Adamu	Mwana wa Adamu
Miujiza	20	17	20	8
Mifano	19	6	24	0
Sura ya	28	16	24	21
Upekee*	40%	60%	5%	90%

* Upekee unamaanisha ni asilimia ngapi ya maudhui hayajaandikwa katika Injili nyingine.

YESU TANGU KABLA YA UUMBAJI HADI BETHLEHEMU

Yesu amekuwepo daima. Amekuwepo tangu kabla ya uumbaji.

Mika 5:2

Isaya 9:6

Alikuwepo kabla ya vitu vyote vilivyouumbwa.

Yohana 1:1,2

Wakolosai 1:17

Yohana 8:56-58

Yohana 17:5

Alikuwa Muumba katika Mwanzo 1 na 2.

Yohana 1:3

Wakolosai 1:16

Kabla ya kuvaa mwili wa kibinadamu, Yesu alijitokeza kama Malaika wa Bwana.

Kwa Hajiri - Mwanzo 16:7-13, 21:17-20

Kwa Musa - Kutoka 3

Kwa Gideoni - Waamuzi 6:11-14

Kwa Wazazi wa Samsoni - Waamuzi 13:1-22

Anaonekana kujitokeza katika sehemu zingine za Agano la Kale.

Kwa Abrahamu - Mwanzo 18:1, 22:11-18

Kwa Yakobo - Mwanzo 31:11-13, 32:24-32

Hakuna Aliyemwona Baba - Yohana 1:18, 6:46, 14:9

Yesu alikuwa mpiganaji, mtetezi, na mkombozi wa Israeli.

Yoshua 5:13 - 6:3

2 Wafalme 19:35

1 Mambo ya Nyakati 21:14-27

Zaburi 34:7

Utatu wa Mungu umeonyeshwa wazi katika Agano la Kale.

Isaya 48:12-17 [iliyoandikwa takriban mwaka 700KK]

Yesu alishuka kutoka Mbinguni kuja duniani.

Yohana 3:13,31

Yohana 6:33, 38, 41, 50, 51, 58, na 62

Alifanyika mfano unaoonekana wa Mungu asiyeonekana.

Wakolosai 1:15

Yohana 14:9

Alifanyika mwili Bethlehemu na akaishi kati yetu.

Mika 5:2

Yohana 1:14

KUZALIWA NA UTOTO WA YESU

Kuzaliwa Kwake

Yesu alizaliwa katika mji mdogo wa Bethlehemu takriban [kilomita 8] kusini mwa Yerusalemu kati ya mwaka 6 KK na mwaka 4 KK. Kumbuka: kalenda ya Gregori yenye BC inayomaanisha *kabla ya Kristo*, yaani, kabla ya kuzaliwa kwa Kristo, na AD inayomaanisha *Anno Domini*, yaani, katika *mwaka wa Bwana wetu*, inaonekana ilianza na tarehe isiy sahihi ya kuzaliwa kwa Kristo.

Wazazi Wake

Ukoo wa Mariamu unafuatiliwa katika Luka 3:23-38 hadi kwa Nathani na baba yake Mfalme Daudi ... kisha hadi kwa Yuda, Shemu, Nuhu, Sethi, Adamu, na Mungu. Mariamu alichukua mimba kwa uwezo wa Roho Mtakatifu [si kupitia Yusufu] na akabaki bikira hadi baada ya kuzaliwa kwa Yesu. Yusufu, seremala, ingawa hakuwa baba wa kimwili wa Yesu, kisheria alikuwa baba yake wa kambo wa kidunia. Ukoo wa Yusufu unafuatiliwa katika Mathayo 1:1-17 hadi kwa Sulemani na Mfalme Daudi baba yake Sulemani, kwa Yuda, kisha kwa Abrahamu.

Alizaliwa Bathlehemu

Yusufu na Mariamu walisafiri kusini takriban [kilomita 110] hadi Bethlehemu kutoka Nazareti katika Galilaya ... ili kuhesabiwa katika sensa. Wakiwa huko, Yesu alizaliwa. Kitanda chake cha kwanza kilikuwa ni chombo cha kulisha mifugo [hori]. Kuzaliwa kwake kulitangazwa na malaika kwa wachungaji. Alipowekwa wakfu katika hekalu la Yerusalemu, angalau siku 40 baada ya kuzaliwa kwake, Simeoni na Ana walimtambua Yesu mchanga kama Masihi wa Mungu.

Mamajusi na Herode

Baada ya Yesu kuzaliwa, idadi isiyojulikana ya mamajusi kutoka Mashariki walifuata nyota hadi Yerusalemu ili kumtafuta Mfalme wa Wayahudi aliyezaliwa. Walimpata yeye na Mariamu katika *nyumba* Bethlehemu na wakamwabudu. Herode alijaribu kumwanganamiza Yesu kwa kuwaua watoto wote wa kiume wenye umri wa hadi miaka miwili ndani ya Bethlehemu na viunga vyake.

Kwenda Misri

Malaika alimuonya Yusufu achukue familia yake na atorokee Misri, na walikaa huko mpaka malaika alipowaambia kwamba ni salama kurudi.

Galilaya

Familia ya Yusufu ilirudi kuishi Nazareti. Yesu alikulia huko ... akifanya safari za kila mwaka kwenda Yerusalemu kwa Pasaka [takriban maili 65 au kilomita 100 kusini]. Na akiwa na umri wa miaka 12, Yesu aliwashangaza walimu wa hekalu kwa maarifa yake na majibu yake. Wakati huo Yesu aliliita hekalu "*nyumba ya Baba yangu*." Yesu aliishi na kaka zake Yakobo, Yusufu, Simoni, na Yuda na dada zake [zaidi ya mmoja] huko Nazareti, Mathayo 13:55-56.

Huduma ya Hadharani

Akiwa na umri wa takriban miaka 30, Yesu alianza huduma yake ya hadharani . . . iliyotangazwa na jamaa yake, Yohana Mbatizaji.

HUDUMA YA HADHARANI YA YESU

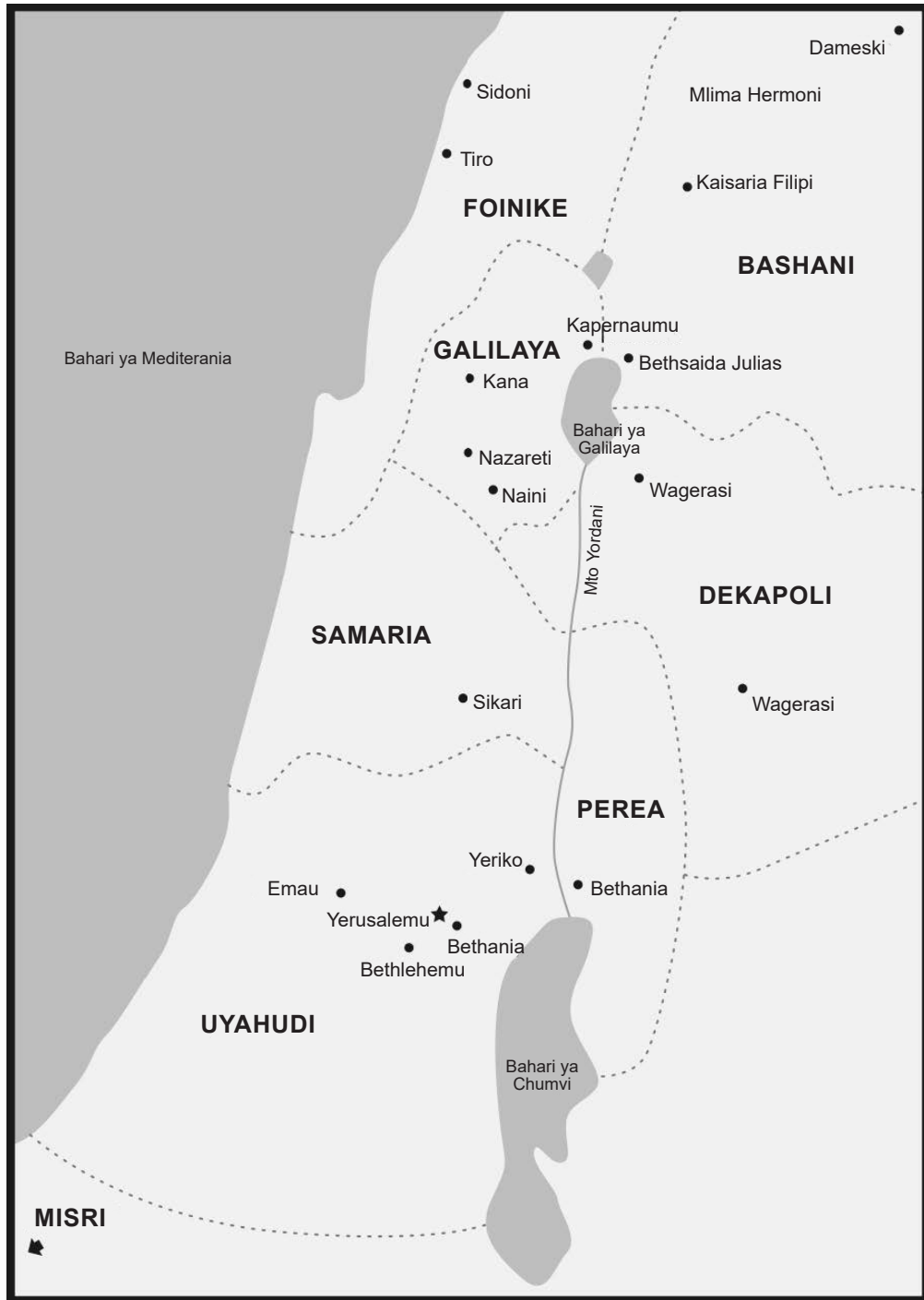
Katika Galilaya na Uyahudi - mwanzo. Yohana Mbatizaji alimbatiza Yesu katika Mto Yordani karibu na Bethania. Kisha Roho wa Mungu akamwongoza Yesu hadi katika jangwa la Uyahudi ili ajaribiwe na Shetani kwa siku 40. Baadaye, Yesu alikutana na wanafunzi wake wa kwanza ... Andrea, Simoni, Filipo na Nathanaeli. Alifanya muujiza wake wa kwanza kwenye harusi huko Kana ... kwa kugeuza maji kuwa divai. Yesu alitakasa Hekalu kwa mara ya kwanza ... akiwafukuza wafanyabiashara nje ya nyumba ya Baba yake. Alitangaza, *“Livunjeni hekalu hili, nami katika siku tatu nitalisimamisha.”* Yohana 2:19. Kiongozi wa Wayahudi, Mfarisayo Nikodemo, alimwendea Yesu usiku huko Yerusalemu. Yesu akamwambia, *“Hamna budi kuzaliwa mara ya pili,”* Yohana 3:7. Akiwa njiani kurudi Galilaya, Yesu alipitia Samaria ambako alikutana na mwanamke kwenye kisima cha Yakobo karibu na Sikari. Mwanamke huyo alimwamini Yesu na akawaleta wengi kwake.

Katika Galilaya - umaarufu na uhasama unaongezeka. Yesu alisafiri hadi Galilaya ambako alikataliwa katika mji wake wa nyumbani wa Nazareti. Aliendelea hadi Kapernaumu. Baada ya kuwawezesha wavuvi kuvua samaki wengi sana kimuujiza kwenye Bahari ya Galilaya, aliwaita wavuvi Andrea, Simoni, Yakobo, na Yohana kuwa wavuvi wa watu. Pia alimwita Lawi, mtoza ushuru, amfuate. Yesu alirudi Yerusalemu ambako aliponya siku ya Sabato ... hilo lilikuwa kosa kwa viongozi wa Wayahudi. Baada ya usiku wa kusali, Yesu aliwachagua wanafunzi 12. Alishangaza umati kwa mafundisho yake yenye mamlaka katika Mahubiri ya Mlimani. Alifundisha kwa mifano na akaponya. Aliwatuma wale wanafunzi 12 wawili wawili kuwahudumia kondoo waliopotea wa Israeli . . . kuhubiri na kuponya. Yesu aliwalisha kimuujiza watu 5,000. Kisha akafundisha kwamba yeye ni mkate wa uzima ... jambo lililowafanya wafuasi wengi wamuache.

Kaskazini na mashariki mwa Galilaya. Yesu alisafiri kaskazini kuelekea Tiro na Sidoni katika eneo la Foinike ambako aliendelea kufundisha na kuponya. Alisafiri mashariki kupitia Dekapoli na Bashani. Yesu aliwachukua Petro, Yakobo, na Yohana juu ya Mlima Hermoni [yamkini hapo ndipo walienda] ambapo aling'aa kama nuru katika tukio la Kugeuzwa Sura. Musa na Eliya wakatokea na wakazungumza naye. Pia, Mungu alisema, *“Huyu ni Mwanangu, mpendwa wangu, ninayependezwa naye; msikieni yeye!”* Mathayo 17:5. Yaonekana hii ilikuwa mara ya kwanza Musa kuingia katika Nchi ya Ahadi.

Katika Uyahudi na Perea - miezi ya mwisho. Mafundisho, uponyaji, na miujiza yake iliendelea. Alidai kuwa yeye ni Nuru ya ulimwengu na yuko sawa na Mungu ... kwa hivyo Wayahudi walijaribu kumpiga mawe. Baada ya kueleza gharama ya kuwa mwanafunzi, Yesu aliwatuma wafuasi 70 wakiwa wawili wawili kuhudumu. Yesu alichelewesha ziara yake ya Bethania ambako siku 4 baadaye alimfufua rafiki yake Lazaro kutoka kwa wafu. Makuhani wakuu na Mafarisayo waliamua kumuua. Yesu alisafiri kwenda Yerusalemu akipitia Samaria na Galilaya. Aliendelea kufundisha na kuponya. Aliwaambia wanafunzi wake juu ya kifo na ufufuo wake. Hatimaye, alienda nyumbani kwa Lazaro huko Bethania ili kuanza wiki yake ya mwisho kabla ya kusulubishwa na kufufuka kwake.

NCHI WAKATI WA YESU

WIKI YA MSALABA

Jumapili – Kuingia kwa Ushindi

Yesu alisafiri kutoka nyumbani kwa Lazaro huko Bethania hadi Yerusalemu. Njiani, Yesu alisimama kwenye Mlima wa Mizeituni upande wa mashariki wa Yerusalemu. Aliwatuma wanafunzi wake wamletee punda na mwana punda. Yesu aliingia Yerusalemu akiwa amempanda mwana punda, na hivyo akajitangaza kuwa Mfalme wa Israeli, Mathayo 21, Marko 11, Luka 19, Yohana 12 ... akitimiza unabii wa Zekaria 9:9. Watu wakatandaza mavazi na matawi yao barabarani mbele zake na kumwabudu Mungu. Katika Yerusalemu, Yesu aliona hali ya hekalu ... likiwa limejaa wafanyabiashara tena. Alirudi Bethania.

Jumatatu - utakaso mwingine wa Hekalu

Akiwa njiani kurudi Yerusalemu Yesu aliulaani mtini usiozaa matunda, ambao ulinyauka siku iliyofuata, Mathayo 21, Marko 11. Alitakasa hekalu mara ya pili kwa kuwafukuza wanunuzi, wauzaji na wabadilishaji fedha, Mathayo 21, Marko. 11, Luka 19. Utakaso huu wa Hekalu ulifanyika karibu na mwisho wa huduma yake ya hadharani. Utakaso wake wa kwanza wa Hekalu ulifanyika karibu na mwanzo wa huduma yake ya hadhara, Yohana 2:13-22.

Jumanne – sikukuu ya umma

Viongozi wa Kiyahudi walimhoji Yesu kuhusu mamlaka yake na wakajaribu kumtilia shaka kwa kumuuliza maswali ya hila kuhusu kodi, ndoa na amri. Yesu alifundisha mfano wa wakulima waovu waliomuua mwana wa mmiliki wa shamba la mizabibu. Yesu aliwashutumu vikali Waandishi na Mafarisayo. Na alitabiri juu ya kuharibiwa kwa Yerusalemu na juu ya kurudi kwake, Mathayo 24-25, Marko 13, Luka 21. Pia ilikuwa ni siku hii ndipo Yuda alifanya mpango wake wa kumsaliti Yesu.

Siku moja kabla ya msalaba - siku ya kibinafsi

Yesu alishinda na wanafunzi wake siku hii ... mbali na umati. Kuna utata ikiwa siku hii ilikuwa Jumatano au Alhamisi. Walikusanyika katika chumba cha juu kwa ajili ya mlo wa Pasaka. Aliosha miguu ya wanafunzi. Wakati wa mlo, Yuda aliondoka kwenda kumsaliti Yesu. Katika Hotuba ya Chumba cha Juu, Yohana 13-16, Aliwafundisha wanafunzi kuhusu kuondoka kwake na ujio wa Roho Mtakatifu. Yesu na Wanafunzi wake walitembea hadi kwenye bustani ya Gethsemane. Yesu aliomba mpaka jasho lake likawa kama damu. Wanafunzi wake, wakielewa kwamba atakufa karibuni, walilala kwa sababu ya huzuni, Luka 22:45.

WIKI YA MSALABA ... mwendelezo

Usiku wa kuamkia msalaba – Kesi zake sita. Baada ya usiku wa manane, Yuda aliwaleta viongozi wa Kiyahudi na askari kumkamata Yesu katika bustani ya Gethsemane. Walikuja na mapanga na marungu ili kumkamata Mfalme wa Amani. Walimfunga Yesu na kumpeleka kwa viongozi wa Kiyahudi ili kesi yake isikizwe.

1. Kesi yake mbele ya Anasi [Kesi ya 1] haikuwa halali ... haikuwa na mashahidi. Afisa mmoja alimpiga.
2. Alipelekwa kwa kuhani mkuu Kayafa kwa kesi nyingine [Kesi ya 2] ... kesi hii ilijumuisha mashahidi wa uwongo. Viongozi wa Kiyahudi waliuliza, *“Wewe ndiwe Kristo, Mwana wake Mtukufu?”* ... *“Mimi ndiye,”* Marko 14:61-62. Kuhani Mkuu akararua vazi lake kama ishara ya kulaani kufuru. Makuhani walimhukumu kuwa anastahili kifo. Walinzi walimtemea mate usoni, wakampiga ngumi na makofi. Wakati wa kesi hii, Petro alimkana Yesu mara tatu ... kisha Petro akatoka nje na akalia kwa uchungu.
3. Walimleta Yesu mbele ya Baraza Kuu la Wayahudi kwa ajili ya kesi nyingine walipokutana asubuhi [Kesi ya 3]. Waliuliza, *“Wewe ndiwe Mwana wa Mungu?”* ... Na Yesu akajibu, *“Ninyi mwasema kwamba mimi ndiye,”* Luka 22:70.
4. Kesi yake ilisikizwa mbele ya Pilato [Kesi ya 4].
5. Alipelekwa kwa Herode ili kesi yake isikizwe [Kesi ya 5].
6. Kisha alirudishwa kwa Pilato [Kesi 6]. Umati ulikataa aachiliwe. Pilato alimhukumu adhabu ya kifo. Yesu alipigwa, alidhihakiwa, alitemewa mate, akachapwa viboko vibaya sana, na akavishwa taji la miiba kichwani. Yesu alikuwa dhifu sana kubeba msalaba wake hadi Golgotha ili asulubiwe. Simoni Mkirene alimsaidia kuubeba. Golgotha, mahali pa fuvu la kichwa, hapakuwa mahali pakupendeza mlimani ... palikuwa ni sehemu ya kua watu kando ya barabara ya kwenda mahali pakutupa taka.

Siku ya msalaba – kujitoa kwake kama dhabihu kuu. Karibu saa tatu asubuhi, Yesu alisulubishwa msalabani katikati ya wezi wawili. Juu ya kichwa chake kulikuwa na ishara iliyosema, *“Mfalme wa Wayahudi.”* Yesu aliomba, *“Baba, uwasamehe, kwa kuwa hawajui watendalo.”* Wengi walimdhihaki ... wakiwemo viongozi wa Kiyahudi, wapita njia, askari, na hata mmoja wa wale wezi wawili. Yule mwizi mwingine aliamini. Yesu akamwambia, *“Leo hivi utakuwa pamoja nami peponi.”* Walinzi wakagawana mavazi yake na wakalipigia kura kanzu yake. Saa sita mchana, giza likatanda angani. Takriban saa tisa mchana Yesu alisema, *“Mungu wangu, Mungu wangu mbona umeniacha?”* ... *“Baba, mikononi mwako naiweka roho yangu ... Imekwisha.”* Yesu aliinamisha kichwa chake na akafa. Tetemeko la ardhi lilitokea Yerusalemu. Pazia la Hekalu likapasuka vipande viwili. Akida mlinzi aliyekuwa chini ya msalaba alianza kumsifu Mungu ... na akatangaza, *“Mtu huyu hakuwa na hatia ... mtu huyu alikuwa Mwana wa Mungu.”* Baada ya Yesu kufa, mlinzi mmoja alimdunga mkuki ubavuni ili kuhakikisha kwamba alikuwa amekufa. Kwa kweli alikuwa amekufa. Hivyo hapakuwa na sababu ya kuvunja miguu yake. Mungu-mwanadamu mkamilifu, asiye na dhambi alikuwa amelipia dhambi za ulimwengu. Yesu alishushwa kutoka msalabani ili akazikwe katika kaburi la kuazima. Kaburi lilifungwa na likalindwa na askari wa Kirumi kwa sababu Yesu alikuwa ametabiri kwamba atafufuka kutoka kwa wafu baada ya siku tatu. Simulizi la kusulubishwa na nukuu zilizo katika aya hii zinatoka katika Mathayo 27, Marko 15, Luka 23, na Yohana 19.

KUTOKA KUFUFUKA KWAKE HADI KURUDI KWAKE

Ufufuo

Tetemeko la ardhi lilitokea Yerusalemu na malaika akaliviringisha jiwe kutoka kwenye kaburi la Yesu, Mathayo 28:2. Yesu alikuwa ameshinda kifo. Alikuwa amefufuka ... akawa hai tena kiroho na kimwili, Mathayo 28:9, Luka 24:39, na Luka 24:41-43.

Kaburi Tupu

Wanawake [Mariamu Magdalene, Mariamu mama ya Yakobo, Salome, Yoana, na wengine] walikuja kaburini wakiwa na manukato ili wayapake kwenye mwili wa Yesu. Walikuta kaburi likiwa wazi na tupu. Malaika wawili waliwatokea na kuwaambia, *“Kwa nini mnamtafuta aliye hai katika wafu?”* Luka 24:5. Maria Magdalene na wale wanawake wengine walirudi kuwaambia Petro na Yohana yaliyojiri nao pia wakaenda kaburini.

Yesu Anajitokeza - Siku Arobaini za Uthibitisho

[Mathayo 28, Marko 16, Luka 24, Yohana 20-21, Matendo 1, 1 Wakorintho 15]

Kwa Mariamu Magdalene ... kaburini.

Kwa Mariamu [mama ya Yakobo], Salome, na Yoana ... kaburini.

Kwa Petro ... kaburini.

Kwa watu 2 katika njia ya kuelekea Emau ... nje ya Yerusalemu.

Kwa Mitume 10 katika Chumba cha Juu jioni ya Ufufuo.

Kwa Mitume 11 siku 8 baadaye ... yamkini huko Galilaya.

Kwa Mitume 7 ... kando ya Bahari ya Galilaya.

Kwa watu 500 ili kutoa Agizo Kuu ... kwenye mlima huko Galilaya.

Kwa kaka yake wa kambo Yakobo ... katika eneo lisilojulikana.

Kwa Mitume 11 ... huko Yerusalemu.

Wakati wa Kupaa kutoka kwenye Mlima wa Mizeituni ... mashariki mwa Yerusalemu.

KUTOKA KUFUFUKA HADI KURUDI KWAKE ... mwendelezo

Maagizo Yake Mawili ya Mwisho:

1. Nendeni mkafanye wanafunzi. Akiwa juu ya mlima huko Galilaya, siku kadhaa kabla ya Kupaa, Yesu alitoa Agizo Kuu, *“Enendeni, mkawafanye mataifa yote kuwa wanafunzi,”* Mathayo 28:18-20. Hao na sisi tuliamriwa kuwafundisha wengine kuwa wafuasi wa Yesu ... kufanya wanafunzi. Wasioamini wanahitaji kuwa Waumini. Waumini wapya wanapaswa kubatizwa. Tunapaswa kuwafundisha kutii yote ambayo Yesu ameamuru ... ikijumuisha kutii Agizo Kuu.

2. Muwe mashahidi Wangu. Siku kadhaa baadaye, Yesu alijitokeza kwenye Mlima wa Mizeituni ambapo aliwaambia wanafunzi wake, *“Mtapokea nguvu, akiisha kuwajilia juu yenu Roho Mtakatifu; nanyi mtakuwa mashahidi wangu katika Yerusalemu, na katika Uyahudi wote, na Samaria, na hata mwisho wa nchi,”* Matendo 1:8. Baada ya maneno hayo, Yesu aliinuliwa na akapaa mbinguni. Wingu likampokea na akapotea machoni pao. Yesu alipaa na akaketi kwenye mkono wa kuume wa Baba.

Huduma yake ya sasa inajumuisha:

Yesu ndiye kichwa cha Mwili, Waefeso 1:22-23, 4:14-16.

Yeye ni Kuhani wetu Mkuu, Waebrania 8:1-2.

Yeye ni mtetezi wetu anayetuomba, Waebrania 7:25, 9:24-25.

Anatuandalia mahali, Yohana 14:1-3.

Yuko pamoja nasi, Mathayo 18:20.

Kurudi kwake kulikoahidiwa: Agano Jipya linataja kurudi kwa Kristo zaidi ya mara 300 katika sura zake 260. . . hiyo ni wastani ya mara moja kila baada ya vifungu 25.

“Basi mimi nikienda na kuwaandalia mahali, nitakuja tena niwakaribishe kwangu; ili nilipo mimi, nanyi mwepo.” Yohana 14:3

“Huyu Yesu aliyechukuliwa kutoka kwenu kwenda juu mbinguni, atakuja jinsi iyo hiyo mlivyomwona akienda zake mbinguni.” Matendo 1:11

Marejeleo mengine ni pamoja na:

Mathayo 24

1 Wathesalonike 4:13-18

1 Wakorintho 15:51-58

Ufunuo

MIFANO YA YESU ... yamkini jinsi yanavyofuatana

	Mathayo	Marko	Luka	Yohana*
1. Nyumba juu ya mwamba	7:24-27		6:47-49	
2. Bwana harusi, vazi, divai	9:14-17	2:18-22	5:33-39	
3. Watoto wa sokoni	11:16-19		7:31-35	
4. Mbegu na aina nne za udongo	13:3-9	4:3-9	8:5-8	
5. Mbegu na mavuno		4:26-29		
6. Ngano na magugu	13:24-30			
7. Punje ya haradali	13:31-32	4:30-32	13:18-19	
8. Chachu	13:33		13:20-21	
9. Hazina iliyofichwa	13:44			
10. Lulu ya thamani kuu	13:45-46			
11. Wavu wa kuvua samaki	13:47-50			
12. Wadeni wawili			7:41-43	
13. Mtumwa asiye na huruma 1	8:23-35			
14. Msamaria mwema			10:30-37	
15. Rafiki asiyekata tamaa			11:5-8	
16. Tajiri mjinga			12:16-21	
17. Mtini usiozaa matunda			13:6-9	
18. Kiti cha chini kabisa			14:7-11	
19. Mialiko iliyokataliwa			14:16-24	
20. Mnara na vita			14:25-35	
21. Kondoo aliyeopotea	18:12-14		15:3-7	
22. Sarafu iliyopotea			15:8-10	
23. Mwana mpotevu			15:11-32	
24. Wakili mwerevu			16:1-9	
25. Watumwa wasiostahili			17:7-10	
26. Mjane asiyekata tamaa			18:1-8	
27. Maombi ya watu wawili			18:9-14	
28. Thawabu za shamba la mzabibu	20:1-20			
29. Watumwa kumi			19:11-27	
30. Wana wawili katika shamba la mizabibu	21:28-32			
31. Wakulima waovu	21:33-44	12:1-12	20:9-18	
32. Karamu ya harusi	22:1-14			
33. Watumishi wawili	24:45-51		12:42-48	
34. Mlinda mlango mwangalifu		13:34-37		
35. Wanawali kumi wenye taa	25:3-13			
36. Watumwa watatu	25:14-30			

Mifano ni tamathali za usemi katika muundo wa hadithi zinazoonyesha ukweli wa kiroho kupitia vielelezo vya kawaida. Agano la Kale lilitabiri kwamba Yesu atafundisha kwa mifano, Zaburi 78:2. Yesu alifundisha kwa mifano ili kuwapa Waumini ufahamu ... na kuwazuia wasioamini wasipate ufahamu, Mathayo 13:10-17, Marko 4:10-12. Mifano inaonyesha ukweli lakini haizalishi ukweli. Kwa kawaida inaonyesha ukweli mmoja tu ... si ukweli mwingi. Fasiri kwa njia rahisi na uzingatie lengo la msingi na muktadha wa mfano husika. **Kumbuka* kwamba Injili ya Yohana haina mifano ingawa Yohana 10:6 katika tafsiri fulani za Biblia inatafsiri neno fulani la Kigiriki kama "mfano." Hata hivyo, ni bora zaidi kutafsiri neno hilo la Kigiriki katika kifungu hicho kama "tamathali ya usemi." Na ni aina ya kielelezo ambacho ni tofauti na mfano ulio katika muundo wa hadithi.

MIUJIZA YA YESU ... yamkini jinsi ilivyofuatana

	Mathayo	Marko	Luka	Yohana
1. Maji kuwa divai				2:1-11
2. Mwana wa diwani				4:46-54
3. Pepo katika sinagogi		1:21-28	4:33-37	
4. Mama mkwe wa Petro	8:14-15	1:29-31	4:38-39	
5. Uvuaji wa kwanza wa samaki			5:1-11	
6. Mgonjwa wa ukoma Genesareti	8:1-4	1:40-45	5:12-15	
7. Kilema wa Kapernaumu	9:1-8	2:1-12	5:17-26	
8. Uponyaji katika bwawa				5:1-16
9. Mkono uliopooza	12:9-13	3:1-5	6:6-11	
10. Mtumishi wa akida	8:5-13		7:1-10	
11. Mwana wa mjane			7:11-17	
12. Kipofu mwenye pepo	12:22			
13. Alituliza bahari	8:23-27	4:35-41	8:22-25	
14. Pepo katika nguruwe	8:28-34	5:1-20	8:26-39	
15. Binti ya Yairo	9:18-26	5:22-43	8:41-56	
16. Mwanamke aliyetokwa na damu	9:20-22	5:25-34	8:43-48	
17. Vipofu wawili	9:27-31			
18. Bubu mwenye pepo	9:32-33			
19. Aliwalisha watu 5000	14:15-21	6:32-44	9:10-17	6:5-14
20. Alitembea juu ya maji	14:22-33	6:45-52		6:15-21
21. Msichana Mkanaani	15:21-28	7:24-30		
22. Kiziwi bubu aponywa		7:31-37		
23. Aliwalisha watu 4000	15:32-38	8:1-9		
24. Kipofu wa Bethsaida		8:22-26		
25. Mtoto mwenye pepo	17:14-21	9:14-29	9:37-42	
26. Samaki, mdomo, na sarafu	17:24-27			
27. Mtu aliyezaliwa kipofu				9:1-8
28. Bubu mwenye pepo			11:14	
29. Mwanamke ameinama			13:10-17	
30. Mtu mwenye ugonjwa wa safura			14:1-6	
31. Lazaro afufuliwa				11:1-45
32. Watu kumi wenye ukoma			17:11-19	
33. Bartimayo kipofu	20:29-34	10:46-52	18:35-43	
34. Mtini uliolaaniwa	21:17-22	11:12-24		
35. Sikio la Malko			22:49-51	
36. Uvuaji wa pili wa samaki				21:1-14

Miujiza ni matendo yasiyo ya kawaida ambayo kiasili hayaelezeki. Yanaonyesha uungu, nguvu, na kusudi la Mungu. Miujiza ya Yesu ilitoa ushuhuda wa yeye ni nani, Yohana 10:25. Miujiza yake iliwapanya watu wamwamini, Yohana 14:11, 20:30-31. Ili kuelewa miujiza, ni muhimu kuzingatia masuala kadhaa . . . nani alikuwa hapo, nini kilitendeka, kwa nini kilitendeka, ni vitu gani vilivyohitajika vilikuwa hapo, ni athari gani zilitokea, na nini cha Mungu kilidhihirishwa.

WANAFUNZI KUMI NA WAWILI WA YESU

Miito Miwili ya Wanafunzi. Wanafunzi wa Yesu walichaguliwa na yeye, “*Si ninyi mlionichagua mimi, bali ni mimi niliyewachagua ninyi; nami nikawaweka mwende mkazae matunda,*” Yohana 15:16. Waliitwa kwa miito miwili tofauti, Yohana 1:37-51 kisha Mathayo 4:18-22 na Marko 1:16-20.

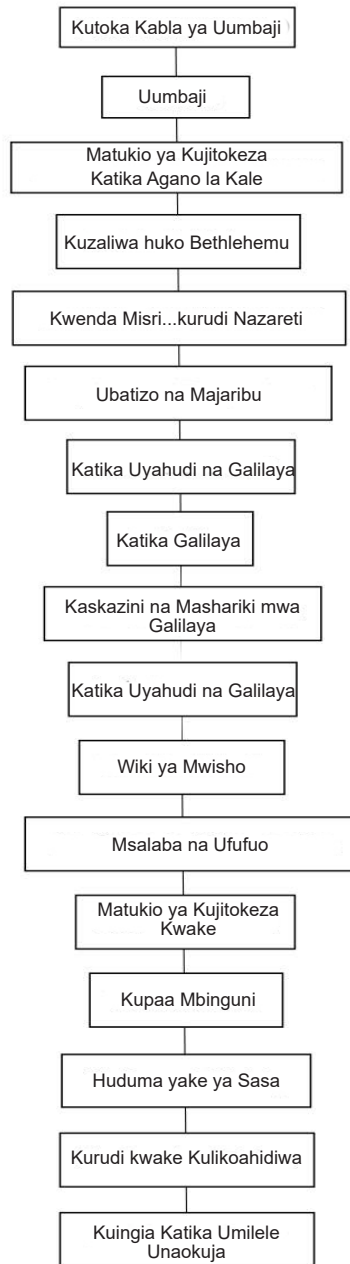
Orodha nne. Wanafunzi wameorodheshwa katika sehemu nne kwenye Biblia ... Mathayo 10:2-4, Marko 3:16-19, Luka 6:14-16, na Matendo 1:13. Katika orodha hizo inaonekana kuna vikundi vitatu vya Wanafunzi 4 huku Petro, Filippo, na Yakobo Mdogo wakichukua nafasi ya kwanza katika kila kundi katika kila orodha ... katika nafasi ya 1, 5, na 9 kama ilivyoorodheshwa hapa chini.

1. **Petro** ... aliandika *1 na 2 Petro* ... mvuvi ... pia anaitwa Simoni Petro ... na alikuwa ameo, Marko 1:30, Luka 4:38.
2. **Yohana** kaka ya Petro ... mwandishi wa *Injili ya Yohana, 1, 2 na 3 Yohana*, na *Ufunuo*.
3. **Yakobo**... ambaye si yule mwandishi wa *Yakobo* ... kaka ya Yohana ... pamoja na Yohana, walikuwa wana wa Zebedayo, Wana wa Ngurumo.
4. **Andrea** ... Kaka ya Petro.
5. **Filipo** ... yamkini si yule Filippo wa Matendo 6, 8, na 21.
6. **Tomaso** ... alikuwa na shaka mpaka alipomwona Yesu aliyefufuka.
7. **Nathanieli / Bartholomayo** ... Yohana 1:45-49 na 21:2, labda jina alilopewa mwana [Bar] wa Tholomais [yaani, Bar Tholomayo].
8. **Mathayo** ... mwandishi wa *Injili ya Mathayo* ... Lawi mtoza ushuru, Lk 5:27-29.
9. **Yakobo Mdogo** ... si yule mwandishi wa *Yakobo* ... mwana wa Alfayo.
10. **Simoni Mkananayo** ... awali alikuwa mpigania uhuru.
11. **Yuda / Thadayo** ... labda ni mwandishi wa kitabu cha *Yuda* ... mwana wa Yakobo.
- 12a. **Yuda Iskariote** ... msaliti ... daima aliorodheshwa wa mwisho katika wale 12 wa asili ... hakuwa ameokoka, Yohana 6:70 na 17:12.
- 12b. Na baadaye, **Mathiya** ... aliyechukua nafasi ya Yuda Iskariote, Matendo 1:15-26.

Vifo vya Wanafunzi. Yohana ndiye Mwanafunzi pekee aliyeishi hadi uzeeni. Inaaminika kuwa Yohana alikufa huko Efeso baada ya uhamisho wake huko Patmo. Inaaminika kwamba Wanafunzi wengine wote waliuawa kwa sababu ya imani yao kabla ya kifo cha Yohana.

Mtume Paulo. *Sauli* [jina lake la Kiebrania] pia aliitwa kwa jina lake la Kigiriki *Paulo*. Sauli hakubadilishwa jina na Yesu au na mtu mwingine yeyote. Katika Agano Jipya, aliitwa kwa majina yote mawili. Paulo alichaguliwa na Yesu kuwa Mtume ... lakini hakuitwa kamwe kama mmoja wa Wanafunzi.

CHATI YA MTIRIRIKO WA MAISHA YA KRISTO

Acts One Eight [Matendo Moja Nane] huchapisha tafsiri hii ya Kiswahili ya kozi ya lugha ya Kiingereza ya *Disciplemaking 1 ... Abiding in His Word*. Unaweza kunakili kozi hii au sehemu yake yoyote bila malipo au kwa gharama ya usambazaji pekee, bila kubadilisha maudhui yake na ukiwa umeambatanisha taarifa hii ya chanzo. Kozi hii inapatikana bila malipo katika lugha ya Kiswahili kutoka katika www.Theolojia.org au katika lugha ya Kiingereza kutoka katika www.VirtualBibleAcademy.org. Kwenye tovuti hizi, unaweza kusoma mtandaoni, kufundishwa, kupakua, au kuchapisha nakala zako mwenyewe. Nukuu za Biblia ya Kiswahili zimetoka katika Biblia ya Swahili Union Version (SUV) ya 1997.

Kufanya Wanafunzi 1 - Maswali ya Marudio

Somo la 5 - Maisha ya Kristo ... ukurasa wa 62 - 76

Sehemu ya kujifunza ni kufanya marudio ... kuhifadhi maarifa mapya kwenye kumbukumbu yako ya muda mrefu. Chapisha mtihani huu wa marudio au tumia karatasi tofauti kujibu maswali yafuatayo. Kisha rudia mtihani huu, ukisoma maelezo ya kozi au bila kuyasoma, hadi uweze kujibu maswali yote kwa usahihi na kwa urahisi.

Mitihani hii ya marudio pamoja na majibu sahihi yanapatikana kwenye www.Theolojia.org.

MAJIBU YA KUCHAGUA KWA SWALI LA 1-10

A. Galilaya	F. Perea	K. Malaika wa Bwana
B. Bethlehemu	G. Uru	L. Jangwa la Uyahudi
C. Nabii	H. Misri	M. Uumbaji
D. Juu ya Mlima Kalvari	I. Golgotha	N. Mfalme wa Wayahudi
E. Kabla ya uumbaji	J. Samaria	O. Kutembea juu ya maji

1. Maisha ya Yesu Kristo yanaweza kufuatiliwa hadi _____.
2. Kitendo cha kwanza cha Yesu kilichonakiliwa kilikuwa _____.
3. Yesu alijitokeza mara kadhaa katika Agano la Kale kama _____.
4. Baada ya kuzaliwa Bethlehemu, Yesu aliishi kwa muda mfupi katika nchi ya _____.
5. Mara tu baada ya kubatizwa na Yohana, Yesu alikwenda katika _____.
6. Miezi ya mwanzo ya huduma yake ilifanyika katika Uyahudi na _____.
7. Vipindi vya katikati vya huduma yake vilifanyika kaskazini na mashariki mwa _____.
8. Huduma yake ya baadaye ya hadharani ilifanyika katika Uyahudi na _____.
9. Kuingia kwake kwa ushindi Yerusalemu kulimtangaza kuwa _____.
10. Yesu alisulubishwa _____.

JAZA MAPENGO KWA SWALI LA 11 - 20 UKITUMIA NAMBARI ZILIZO KATIKA ORODHA HII

1	3	4	6
7	10	25	30
40	50	70	100
200	250	300	500

11. Kuna zaidi ya unabii _____ katika Agano la Kale kuhusu Yesu.
12. Yesu alianza huduma yake ya hadharani akiwa na umri wa takriban miaka _____.
13. Alijaribiwa na Shetani kwa siku _____.
14. Yesu alipitia angalau kesi _____ kabla ya kusulubishwa.
15. Mwili wa Yesu ulikuwa kaburini kwa siku _____.
16. Baada ya kifo na ufufuo wake, alijitokeza angalau mara _____.
17. Alijitokeza kwa umati mkubwa wa zaidi ya watu _____.
18. Alijitokeza kwa muda wa siku _____.
19. Agano Jipya linataja kurudi kwa Kristo zaidi ya mara _____.
20. Kurudi kwa Kristo kunatajwa katika Agano Jipya takriban mara moja kila baada ya mistari _____.
21. Taja angalau Wanafunzi 6 kati ya wale 12 isipokuwa Petro na Yohana.

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

Kufanya Wanafunzi 1 - Majibu ya Maswali ya Marudio

Somo la 5 - Maisha ya Kristo ... maswali ukurasa wa 77 - 78

Usitumie karatasi hizi za majibu kupata majibu yako. Tafadhali zitumie tu kukagua majibu yako. Rudi kwenye somo ili kupata taarifa za kurekebisha majibu yako. Rudia mtihani hadi uweze kujibu maswali yote kwa usahihi na kwa urahisi. Masomo yote, mitihani ya marudio, na kurasa za majibu zinapatikana katika www.Theolojia.org.

MAJIBU YA KUCHAGUA KWA SWALI LA 1 - 10

A. Galilaya	F. Perea	K. Malaika wa Bwana
B. Bethlehemu	G. Uru	L. Jangwa la Uyahudi
C. Nabii	H. Misri	M. Uumbaji
D. Juu ya Mlima Kalvari	I. Golgotha	N. Mfalme wa Wayahudi
E. Kabla ya uumbaji	J. Samaria	O. Kutembea juu ya maji

1. Maisha ya Yesu Kristo yanaweza kufuatiliwa hadi E. Kabla ya uumbaji.
2. Kitendo cha kwanza cha Yesu kilichonakiliwa M. Uumbaji.
3. Yesu alijitokeza mara kadhaa katika Agano la Kale kama K. Malaika wa Bwana.
4. Baada ya kuzaliwa Bethlehemu, Yesu aliishi kwa muda mfupi katika nchi ya H. Misri.
5. Mara tu baada ya kubatizwa na Yohana, Yesu alikwenda katika L. Jangwa la Uyahudi.
6. Miezi ya mwanzo ya huduma yake ilifanyika katika Uyahudi na A. Galilaya.
7. Vipindi vya katikati vya huduma yake vilifanyika kaskazini na mashariki mwa A. Galilaya.
8. Huduma yake ya baadaye ya hadharani ilifanyika katika Uyahudi na F. Perea.
9. Kuingia kwake kwa ushindi Yerusalemu kulimtangaza kuwa N. Mfalme wa Wayahudi.
10. Yesu alisulubishwa I. Golgotha.

JAZA MAPENGO KWA SWALI LA 11 - 20 UKITUMIA NAMBARI ZILIZO KATIKA ORODHA HII

1	3	4	6
7	10	25	30
40	50	70	100
200	250	300	500

11. Kuna zaidi ya unabii 300 katika Agano la Kale kuhusu Yesu.
12. Yesu alianza huduma yake ya hadharani akiwa na umri wa takriban miaka 30.
13. Alijaribiwa na Shetani kwa siku 40.
14. Yesu alipitia angalau kesi 6 kabla ya kusulubishwa.
15. Mwili wa Yesu ulikuwa kaburini kwa siku 3.
16. Baada ya kifo na ufufuo wake, alijitokeza angalau mara 10.
17. Alijitokeza kwa umati mkubwa wa zaidi ya watu 500.
18. Alijitokeza kwa muda wa siku 40.
19. Agano Jipya linataja kurudi kwa Kristo zaidi ya mara 300.
20. Kurudi kwa Kristo kunatajwa katika Agano Jipya takriban mara moja kila baada ya vifungu 25.
21. Taja angalau Wanafunzi 6 kati ya wale 12 isipokuwa Petro na Yohana.

<i>Petro</i>	<i>Filipo</i>	<i>Yakobo Mdogo</i>
<i>Yohana</i>	<i>Tomaso</i>	<i>Simoni Mkananayo</i>
<i>Yakobo</i>	<i>Nathanieli (Bartholomayo)</i>	<i>Yuda (Thadayo) mwana wa Yakobo</i>
<i>Andrea</i>	<i>Mathayo (Lawi)</i>	<i>Yuda Iskariote Mathiya</i>